



Louis Houmann og mammubeiggi hansara, Jógvan Høgenesen, sum eru bóndur á Grunnlendsgarðinum í Oyndarfirði. Jógvan hevur festið enn, men meiningin er, at Louis skal festa eftir Jógvan. Grunnlendsgarðurin er fimm merkur. Hagin liggur ovarliga. Hagin er góður summarhagi, men ikki vetrarhagi. Seyðahúsin liggja í um 200 metrar hædd. Hann ber 150 seyðir. Um seyð og bæ heldur Jógvan fyrri, at seyðurin skuldi verið koyrdur av bønnum longu á summarmála, tí so hevði bœurin kunnað verið ósligin tvær ferðir.

fáa framvegis 75 oyru ov litið.

Kunsttøðini fara ein umveg

— Kundu kunsttøð og kraftfóðuri fingist biligari?

— Uttan íva. Kunsttøðini fáa vit úr Danmark. Norsk Hydro framleiðir tey, men vit kunnu ikki keypa tey úr Noreg, tí norskar heilsulur hava ikki loyvi til útflutning. Og norsk Hydro flytur bert út til danskar agentar.

— Kundu føroyingar sloppið at keypt beinleiðis úr Danmark, slápst udnan fraktin til Danmarkar. Vit sluppu undan donsku millumhandlarunum og fraktin úr Noreg til Føroya er helst biligari enn fraktin úr Danmark.

— Er hetta ikki ein uppgáva hjá feløgnum hjá jarðbrúkarunum at taka sær av?

— Vit hava tvey feløg og er hetta avgjørt ein uppgáva hjá teimum, men higartil hava tey ikki røkt hesa uppgávuna nóg væl.

— Men viðvíkjandi kraftfóðurunum skal ein fódurmíðstøð byggjast. Tað endaliga staðið er bara ikki funnið enn.

Tørvur á einum fakkfelag

— Í fjør fingur garðarnir rokskaparskyldu, høvdu bóndurnir nakrar fortreyt-

Føroyski landbúnaðurin 1981

ir fyrri at føra rokskap?

— Tað høvdu teir ikki. Sjúlvur fái eg hjálp frá einum grannskoðara. Eg fœri eina kassajournal, telji alt saman, leggi biløgin við og sendi so alt til Havnar.

— Átti ikki eitt fakkfelag at tikið sær av slíkum spurningum, hjálpt bóndunum og lagt teimum lag á?

— Jú avgjørt. Bóndurnir — teir sum liva av jørðini — skuldu havt eitt fakkfelag, sum tók sær av øllum slíkum spurningum.

Ov vánalig servica

— Maskinamboðini eru ein týðandi partur av arbeiðinum hjá einum jarðbrúkara. Hvussu er við servicu og slíkum?

— Tað eru so nógvi merki á marknaðinum, at tað er einki grundarlag fyrri eini ordiligari servicu. Hon er alt ov vánalig. Tað skuldi verið so, at smiðir hjá umboðunum kundu komið út á garðarnar. Ein

traktorur er livsæðrin í jarðarbrúkinum og má altíð vera í lagi. Verður ein traktorur í ólagi, og hann verður ikki umvældur beinanvegin, kann enda heilt galið.

Ein avloysaraskip- an hevði lætt um stríðið

— Ein bóndi er bundin av arbeiðinum morgun, dag og kvöld og í vikuskiftinum. Er hetta ov nógv at krevja av einum manni. Hvat við eini avloysaraskipan?

— Arbeiðsdagurin er frá kl. seks á morgni og til út á kveldið í vetrarmánaðinum — frá november til hálvan mars. Tá váringin kemur fyrri og allan oktober út, verður arbeiðið einar 16–20 timar dagliga. Tá hoyggingin er fyrri, verður allur dagurin brúktur til hana og so í fjóstið at mjólka. Í hesum tíðarskeiðnum hevði ein avloysaraskipan hjálpt nógvi.

— Eisini hevði ein avloysaraskipan í vikuskiftinum lætt nógvi um arbeiðið. Bara tað at kunna havt fri okkurt vikuskifti hevði verið gott.

— Og sjálvandi skuldi tað eisini verið møgult at fingið ein avloysara, tá sjúka kemur uppi. Tá influensan gekk, vóru tað bóndur sum gingu við nógvið fupuri í fjósinum. Kemur sjúka upp í, kann tað verða heilt galið.

500 neyt afturat og vit kláraðu okkum við mjólk

Louis Houmann, sum heldur, at vit kundu klárað mjólkartørvin í Føroyum, sigur, at tað er tørvur á landbúnaðarroyndum í Føroyum, eftirútbúgving og skeiðvirksemi

— Vit kundu saktans verið sjálfvorsýnandi við mjólk, kjöt og eplir, sigur Louis Houmann.

Sum er, klára vit ikki at nækta meira enn tveir triðingar av mjólkarbrúkinum og av samlaðu kjøtnýtsluni innflyta vit meg-inpartin. Tað sama ger seg galdandi viðvíkjandi eplunum.

Vit framleiða einar 4-4,5 milliónir litrar av mjólk. Til at framleiða einar 2 milliónir litrar afturat, soleiðis at vit sleppa undan innflutningi av mjólk, skulu vit hava eini 500 neyt. Og siga vit, at hvørt fjóstið verður bygt til eini 25 mjólkineyt, skulu 20 fjós til fyrri at klára mjólkartørvin.

Taka vit iløgu-kostnaðin hjá Louis, sum var 1,4 mill. kr., og leggja nakað upp fyrri í prishækkingum o. o. og leggja eina mill. kr. afturat, soleiðis at kostnaðurin fyrri eitt nýmótans jarðarbrúk verður 2,5 mill. kr., kemur samlaða iløgan fyrri at verða sjálfvorsýnandi við mjólk upp á einar 50 mill. kr.

Hendan myndin er ógvuliga einfald sett upp. Nógvið aðrir spurningar og trupulleikar eiga at takast við, men er viljin og evnini til staðar at bygt eina veruliga landbúnaðarvinnu upp, kundi tað uttan íva latið seg gjørt.

Í samrøðuni komu vit eisini inn á garðar í Føroyum, sum ikki hava eina kúgv á básinum, og um tað er

rætt, at menn sleppa at sita við gørdum, har grundarlag er fyrri annaðhvørt mjólk- ella kjøt-framleiðslu.

— Hvussu kundu vit bót um hesi viðurskiftini?

— Myndugleikarnir kundu gjørt eina meting av øllum gørdunum. Hendan metingin skuldi kunna vist, hvussu nógvi neyt og nógvan seyð, hvør garðurin skuldi havt. Síðan kundi viðkomandi bóndi fingið at vita, at hetta skal hann hava og framleiða. Er hann ikki hugaður fyrri tí, ja, so eigur hann at fara av garðinum og lata onkran annan áhugaðan komið til.

— Tað er stór skomm fyrri landið, at so nógvi garðar standa tómri fyrri neyt, leggur Louis afturat.

Tørvur á royndarbrúki og eftirútbúgving

— Hvørjar eru fyrirtreytirnar fyrri at byggja ein landbúnað upp?

— Vit mugu reka ein veruligan landbúnaðarpolitikk. Sola og innkeyp má vera í lagi. Framleiðslan má vera í lagi og vit mugu sleppa av við hana. Jørðin hjá gørdunum má vera tryggjað, so ikki partar av henni knappliga verða tiknir til eitt ella annað endamál.

— Tá tað almenna eigur

jørðina, má tað almenna syrgja fyrri, at allar kanalar eru í lagi. Eisini royndarbrúkið t. d. Vit høvdu eina góða royndarstøð í trýti-árunum, men síðan vit yvirtóku jørðina, hevur royndararbeiðið verið so sum so.

— Vit mangla eina royndarstøð við búnaðarskúla. Eisini innan landbúnaðin tekur ymiskt nýtt seg upp, og búnaðarmenn áttu at havt møguleika at fingið eftirútbúgving og kunna komið á skeið o. t. l. Ein slíkur búnaðarskúli kundi verið samskipaður við havbúnað — aling av fiski og skeljaðyrum.

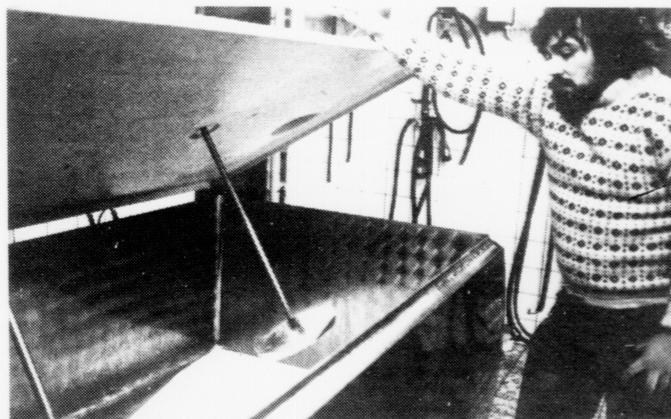
Áttu av havt ráðgevaravirksemi

— Tá tú kemur inn á spurningin um royndarstøð, er tað tí, at tú hevur saknað ein stovn at kunna venda sær til?

— Ja, vit mangla eitt stað, har vit kunnu fáa vitan um royndir, sum eru gjørdar í Føroyum.

— Hvussu kundi ein slíkur ráðgevandi stovnur verið uppbyggdur?

— Við ráðgevarum sum kundu komið út á garðarnar og sum kundu gjørt kanningar og góðskumetingar av hoynum. Út frá hesum kanningunum av hoynum, kundu teir gjørt ein fódurplan fyrri árið. Sum nú má ein sjálvur trilva seg fram.



Louis Houmann letur lokið á kølitanganum upp. Úr lokinum gongur ein ási við einum snyrli niðast. Hesin rørir í mjólkini einaferð hvørt korter



Fjósið, sum Louis Houmann fór at byggja í 1977, liggur á Fløðhamri